

Belastingamenwerking
gemeenten en hoogheemraadschap
Utrecht

Accountantsverslag over het boekjaar 2018

**Aan het bestuur van de
Belastingamenwerking gemeenten en
hoogheemraadschap Utrecht
Stadsplateau 1
3521 AZ Utrecht**

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2018. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2018, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Datum: 21 mei 2019

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie en het bestuur. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2018 gecontroleerd.

**Onderwerp:
Accountantsverslag 2018**

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de Belastingamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht.

**Ons kenmerk:
RVB – 2018 - 300003.701**

Deze rapportage is reeds mondeling met uw directie / controller besproken.

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Met vriendelijke groet,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

INHOUDSOPGAVE

1. Algemeen
2. Analyse vermogen en resultaat
3. Bevindingen jaarrekeningcontrole 2018
4. Rechtmatigheid
5. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole

Bijlagen

- A: Niet-gecorrigeerde controleverschillen
- B: Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

astrium

1 ALGEMEEN

1.1 Controleverklaring	De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtbevestiging. De uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018. Deze controleverklaring hebben wij u op 21 mei 2019 separaat toegezonden.	
1.2 Reikwijdte van de controle	Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2018 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.	
1.3 Onafhankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: 'Astrium') is onafhankelijk van de Belastingamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. • Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de Belastingamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. • Bijlage B bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.	
1.4 Goedkeurings- en rapporteringstolerantie	De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2018 is € 153.000. Deze materialiteitsbepaling vloeit voort uit de door het bestuur vastgestelde goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het vastgestelde protocol op de accountantscontrole BGHU 2018.	
De materialiteit voldoet aan de wettelijk voorgeschreven minimumvereisten zoals opgenomen in de Bado.		
Goedkeuringstoleranties	Toelichting	Bedrag
Fouten	1% van de totale lasten	€ 153.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 459.000
Rapporteringstoleranties		
Fouten	Deze rapporteringstoleranties zijn overeenkomstig het protocol op de accountantscontrole BGHU 2018	€ 50.000
Onzekerheden	Strekking van de controleverklaring	€ 50.000
Realisatie fouten en onzekerheden		
<i>Zie bijlage A van deze rapportage</i>		
Fouten	Goedkeurend	€ 0
Onzekerheden	Goedkeurend	€ 0

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

2. ANALYSE VERMOGEN EN RESULTAAT

2.1 Verwerking gerealiseerd saldo van baten en lasten

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. De gemeenschappelijke regeling mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op het eigen vermogen van uw gemeenschappelijke regeling is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2018	(x € 1.000)
De totale baten (exclusief deelnemersbijdrage) over 2018 bedragen:	1.295 (+)
De totale lasten over 2018 bedragen:	15.261 (-)
Resultaat exclusief deelnemersbijdragen	13.966 (-)
Deelnemersbijdragen (waterschap en gemeenten)	13.746 (+)
Gerealiseerd programmaresultaat	220 (-)
Mutatie bestemmingsreserve (onttrekking)	185 (-)
Mutatie algemene reserve	35 (-)
Per saldo gedurende het jaar gemuteerd in het eigen vermogen	220 (-)

Het waterschap en de deelnemende gemeenten verstreken naar rato een deelnemersbijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ter grootte van het grootste resultaat exclusief deelnemersbijdragen. Hierdoor sluit de staat van baten en lasten met een relatief klein resultaat. Van het resultaat is het grootste deel onttrokken aan de eind 2017 gevormde bestemmingsreserve.

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

3. BEVINDINGEN JAARREKENINGSCONTROLE 2018

3.1 Wijziging in verslaggevingsvoor-schriften en overige wet- en regelgeving	<p>In de jaarrekening 2018 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt.</p> <p>De Belastingamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht heeft de jaarrekening verder aangepast conform de wijzigingen in het BBV.</p>
3.2 Controleverschillen	<p>Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van de jaarrekeningposten die BghU heeft opgenomen en gerapporteerd en zoals die naar onze mening in overeenstemming met de bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in het BBV dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Wij hebben vastgesteld dat er geen sprake is van geconstateerde ongecorrigeerde controleverschillen in de jaarrekening.</p>
3.3 Wet Normering topinkomens (WNT)	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.</p> <p>Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 189.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.</p> <p>Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2018 voor de topfunctionarissen (directeur en bestuur) geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.</p> <p><i>Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd</i></p> <p>In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen.</p> <p>Beheerder van de jaarrekening d.v. eerste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.</p>

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

3.4 inningsrekening op balansdatum

Het saldo van de inningsrekening voor de belastingen ultimo 2018 is, overeenkomstig het standpunt van de commissie BBV, niet verantwoord in de jaarrekening van de (bedrijfsvoeringsorganisatie) BghU. Deze inningsrekening is (voor een saldo van € 20.828.000) geëlimineerd in de balans en ook aangepast in de vergelijkende cijfers van 2018 over boekjaar 2017 (€ 2.208.000).

Als gevolg hiervan zijn is het kengetal 'solvabiliteit' (conform BBV) gewijzigd ten opzicht van de jaarrekening 2017:

Financiële kengetallen	Realisatie 2018	2017 aangepast (vergelijkende cijfers in de jaarrekening 2018)	Realisatie 2017
Netto schuldquote	4,01%	2,76%	2,76%
Solvabiliteit	24,05%	24,11%	12,42%
Grondexploitatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Structurele exploitatieruimte	3,96%	1,17%	1,17%
Belastingcapaciteit	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Wij hebben de eindafrekeningen bij de door de BghU opgelegde en geïnde belastingen en lokale heffingen over het jaar 2018 voor de volgende deelnemers gecontroleerd:

- Gemeente Bunnik
- Gemeente De Bilt
- Gemeente Houten
- Gemeente Lopik
- Gemeente Nieuwegein
- Gemeente Utrecht
- Gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Gemeente Zeist
- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

3.5 Belastingapplicatie en eindafrekeningen

Wij hebben op 1 maart een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de betreffende verantwoordelingen.

3.6 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretendieren.

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants h.v.

	<p>Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.</p> <p>Wij hebben geen significante tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de (betrouwbaarheid en continuïteit van de) automatiseringsomgeving.</p>
<p>3.7 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings- omgeving</p>	<p>De administratieve organisatie, waaronder mede begrepen de interne beheersing en de geautomatiseerde systemen, van uw gezamenlijke regeling voldoet in voldoende mate aan daaraan te stellen eisen (in het kader van de jaarrekeningcontrole 2018). De structuur binnen uw organisatie is zodanig georganiseerd, dat de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voldoende zijn afgebakend. De administratieve organisatie en interne (risico)beheersing (AO/IB) van de relevante bedrijfsprocessen zijn (voldoende) bekend bij uw medewerkers.</p> <p>Ten aanzien van de interne controlemaatregelen steunt de BghU in een belangrijke mate op de Interne Bedrijven van de Gemeente Utrecht (dat de processen Financiën, HRM, Automatisering, Facilitaire diensten en het Betalingsverkeer in grote mate uitvoert). De accountant van de gemeente Utrecht (BDO Accountants) heeft ons gemeld dat er binnen deze processen geen significante tekortkomingen zijn geconstateerd in de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen.</p>

Behorende bij onze verklaring d.d.
21 MEI 2019

4. RECHTMATIGHEID

4.1

Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient het bestuur zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat de directie belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan het bestuur, zodat het bestuur hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat de directie inbreuk maakt op het budgetrecht van het bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verrijkt en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. Essentieel is dat het bestuur nadere regels kan stellen wanneer:

1. kostenoverschrijdingen gecompenseerd zijn door direct gerelateerde opbrengsten,
2. kostenoverschrijdingen passend zijn binnen het beleid en
3. kostenoverschrijdingen bij openere regelingen moeten meewegen bij het oordeel van de accountant.

Uw gemeenschappelijke regeling heeft in het Protocol op de accountantscontrole BghU 2018 voor het begrotingscriterium aansluiting gezocht bij de Kadernota Rechtmatigheid.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de (lasten)overschrijdingen per programma. In de onderstaande tabel is deze (begrotings)controle opgenomen:

Programma BghU	Realisatie (x € 1.000)	Begroting (x € 1.000)	Rechtmatigheid
Lasten	€ 15.261	€ 15.082	Ja
Baten	€ 15.041	€ 15.082	Ja

Toelichting op de onderschrijdingen van de baten en lasten ten opzichte van de begroting

De lasten zijn € 179.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere personeelslasten (vanwege een cao-verhoging die niet was begroot) en hogere kosten voor de generieke digitale infrastructuur (door het Kabinet is besloten om deze om te slaan over de eindgebruikers).

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants bv v.o.

	<p>Deze overschrijding wordt gecompenseerd door een onttrekking aan de bestemmingsreserve. In de toelichting op de staat van baten en lasten onder hoofdstuk 3.3.3. van de jaarrekening is een uitgebreide toelichting opgenomen van deze begrotingsoverschrijdingen.</p> <p>Het bestuur is in de derde kwartaalrapportage 2018 uitgebreid en ondubbelzinnig gerapporteerd over deze begrotingsoverschrijdingen. Hiermee heeft het bestuur deze begrotingsoverschrijding ook vastgesteld. De begrotingsoverschrijdingen liggen in lijn met de beleidsdoelstellingen van de BghU en daarmee zijn de begrotingsoverschrijdingen een rechtstreeks gevolg van de beleidsbesluiten. Overeenkomstig de kadernota rechtmatigheid dienen deze begrotingsoverschrijdingen hierdoor niet als onrechtmatig te worden geclassificeerd. Wij adviseren u wel bij het vaststellen en goedkeuren nog expliciet deze begrotingsoverschrijdingen te (her)bevestigen. Daarnaast adviseren wij u vanaf het boekjaar 2019 eventuele tussentijdse zichtbare begrotingsafwijkingen middels een formele begrotingswijzigingsprocedure te realiseren.</p>
<p>4.2 Schatkistbankieren</p>	<p>Met ingang van 1-1-2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Voor de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht is een drempelbedrag van € 250.000 van toepassing. Dit drempelbedrag geldt voor de belastingopbrengsten van de deelnemers op rekening van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht en voor de financiële middelen voor de eigen exploitatie van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht.</p>

Behorende bij onze verklaring d.d.

21 MEI 2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

5. OVERIGE BEVINDINGEN CONTROLE JAARREKENING

5.1 Bevestiging van de directie	Wij hebben van de directie een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.
5.2 beperking in reikwijdte van de controle	Er zijn geen meningsverschillen met de directie noch het bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het bestuur van uw gemeenschappelijke regeling de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
5.3 Fraude als onderdeel van de accountantscontrole	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de bedrijfsvoeringsorganisatie van de Belastingen en de fraudebestrijding gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht. Tijdens dit overleg is gesproken over het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.</p> <p><u>Conclusie:</u> Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Controleverschillen	€ 0	€ 0
Totaal fouten	€ 0	€ 0
Goedkeuringstolerantie	€ 0	€ 0
Gevolg voor de strekking van de controleverklaring	Goedkeurend	

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 0	€ 0
Onzekerheid niet naleven Europese aanbestedingsrichtlijnen	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden	€ 0	€ 0
Goedkeuringstolerantie	€ 0	€ 0
Gevolg voor de strekking van de controleverklaring	Goedkeurend	

Bijlage B – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het bestuur.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogeenraadschap Utrecht in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings- maatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.

- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn signaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenaemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwelijkheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de vrijwillige controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeenschappelijke regeling

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeenschappelijke regeling die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

WWW.ASTRIUMOVERHEIDSACCOUNTANTS.NL